

УДК 341.222:340.111.5

Гусарєв С. Д. – доктор юридичних наук, професор, перший проректор Національної академії внутрішніх справ, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8568-3362>

Теоретико-правове дослідження правових відносин у сфері прикордонної безпеки України

Рец. на кн.: Ганьба О. Б. Правові відносини у сфері прикордонної безпеки України: теоретичні і прикладні проблеми : монографія. Хмельницький : НАДПСУ, 2020. 477 с.

Захист Україною фундаментальних цінностей, визначених Конституцією та законами країни, зокрема незалежності, територіальної цілісності й суверенітету, гідності, демократії, людини, її прав і свобод, верховенства права, забезпечення миру та безпеки в умовах окупації Російською Федерацією частини території України й анексії Автономної Республіки Крим і міста Севастополя, а також виникнення нових видів загроз та викликів у сфері національної безпеки держави зумовлює нагальну необхідність подальшого розроблення методологічних й організаційних основ докорінної модернізації нормативно-правової бази регламентації всіх видів правових відносин, передусім – у сфері прикордонної безпеки України.

Монографія О. Ганьби є системним теоретико-правовим дослідженням правових відносин у сфері прикордонної безпеки України з додержавних часів існування архаїчних відносин первіснообщинного суспільства, що актуалізує наукове опрацювання зазначеної проблеми на рівні докторської дисертації.

Дослідження засвідчує опрацювання автором значної кількості наукових джерел і нормативно-правових актів, на підставі аналізу яких було сформульовано обґрунтовані висновки. Таким чином, можна стверджувати про досконале вивчення та розуміння теми дослідження, усвідомлення її важливості й необхідності оптимального розв'язання не лише на науковому, а й на практичному рівнях.

Обґрунтовано, що теоретична модель змісту сучасних правовідносин, яку закладено в правову норму, та реально втілюваний у практику зміст конкретних правовідносин у формі службових повноважень не є тотожними, що засвідчує низка виокремлених ознак.

Олег Ганьба запропонував, крім загально-визнаних критеріїв класифікації сучасних суб'єктів правових відносин у досліджуваній сфері, розподілити їх за спеціальними критеріями, які зумовлені специфікою правового регулювання та наявністю спеціальних ознак, що характеризують основні аспекти правового статусу досліджуваних суб'єктів.

З огляду на надбання новітньої правової науки, здійснено аналіз різних підходів щодо

з'ясування сутності понять «правові відносини у сфері прикордонної безпеки України», «ефективність механізму правового регулювання», «безпека державного кордону», «прикордонна безпека», «прикордонна політика», «прикордонна сфера» тощо. На підставі цього виокремлено їх загальні та специфічні ознаки, а також запропоновано авторські визначення в контексті досліджуваної сфери.

Аналіз окреслених положень також дав змогу поглибити теоретико-правове розуміння кардинальних відмінностей між охоронними та захисними правовідносинами, трансформаційних процесів між ними, що посилює значення захисних правовідносин у забезпеченні прикордонної безпеки України в умовах сучасних викликів і загроз, зокрема зовнішньої агресії.

Монографічне дослідження ґрунтується на узагальненні окремих статистичних й аналітичних даних оперативно-службової діяльності Державної прикордонної служби України за 2015–2019 роки.

Практичного спрямування монографії надають також внесені автором конкретні пропозиції стосовно змін і доповнень чинного законодавства з метою реалізації напрямів удосконалення регламентації та реалізації змісту правових відносин у сфері прикордонної безпеки України.

У праці досліджено рівні міжнародно-правового регулювання правовідносин колективної безпеки держав Європейського Союзу, з огляду на інтереси прикордонної безпеки України, висвітлено основні їх аспекти на підставі аналізу відповідних нормативно-правових актів, а також схарактеризовано конкретні види таких правових відносин. Це дало змогу автору виокремити міжнародні суб'єкти, на які покладено функцію правового регулювання відносин колективної прикордонної безпеки, та вивчити їхні завдання й компетенції.

Монографія є актуальною та завершеною науковою працею, у якій виконано низку теоретичних і практичних завдань, що мають важливе значення для юридичної науки. Результати дослідження може бути використано для оптимізації нормативно-правової бази з питань регулювання правових відносин у сфері прикордонної безпеки України як на законодавчому, так і на підзаконному рівнях; для подальших наукових

досліджень теоретичних проблем правових відносин та практики їх реалізації в різних сферах правоохоронної діяльності, а також під час навчання в закладах вищої освіти в процесі підготовки персоналу військових формувань і правоохоронних органів України.

На підставі зазначеного можна дійти висновку, що монографія Олега Ганьби «Правові відносини у сфері прикордонної безпеки України: теоретичні і прикладні проблеми» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, яке відповідає вимогам до таких робіт, і може бути опублікована.

Рецензія надійшла до редколегії 25.12.2019

Husariev S. – Doctor of Law, Professor, First Vice-Rector of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8568-3362>

Theoretical and Legal Study of Legal Relations in the Field of Border Security of Ukraine

Review of the book: Hanba O. Legal relations in the field of border security of Ukraine: theoretical and applied problems : monograph. Khmelnytskyi : NADPSU, 2020. 477 p.